М А Т И Ц А С Р П С К А
ОДЕЉЕЊЕ ЗА КЊИЖЕВНОСТ И ЈЕЗИК

ЗБОРНИК МАТИЦЕ СРПСКЕ ЗА КЊИЖЕВНОСТ И ЈЕЗИК
Покренут 1953.

M A T I C A S E R B I C A
DEPARTMENT OF LITERATURE AND LANGUAGE

MATICA SRPSKA JOURNAL OF LITERATURE AND LANGUAGE
Established in 1953

Главни уредници

Академик МЛАДЕН ЛЕСКОВАЦ (1953–1978)
Др ДРАГИША ЖИВКОВИЋ (1979–1994)
Др ТОМИСЛАВ БЕКИЋ (1995–1999)
Др ЈОВАН ДЕЛИЋ (2000–)

Copyright © Матица српска, Нови Сад, 2021

ISSN 0543-1220 | UDC 82(05)

ЗБОРНИК
МАТИЦЕ СРПСКЕ ЗА КЊИЖЕВНОСТ И ЈЕЗИК

Уређивачки одбор

Др ИСИДОРА БЈЕЛАКОВИЋ, секретар, др ЈОВАН ДЕЛИЋ,
др САЊА БОШКОВИЋ ДАНОЈЛИЋ, др СЛОБОДАН ВЛАДУШИЋ,
др БОЈАН ЂОРЂЕВИЋ, др ПЕР ЈАКОБСЕН, др МАРИЈА КЛЕУТ,
др ПЕРСИДА ЛАЗАРЕВИЋ ДИ ЂАКОМО, др ЖАНА ЛЕВШИНА,
др ГОРАН МАКСИМОВИЋ, др ДЕЈВИД НОРИС, др ПРЕДРАГ ПЕТРОВИЋ,
др ГОРАНА РАИЧЕВИЋ, др СВЕТЛАНА ТОМИН, др РОБЕРТ ХОДЕЛ,
др ВИДА ЏОНСОН ТАРАНОВСКИ, др САША ШМУЉА

Главни и одговорни уредник

Др ЈОВАН ДЕЛИЋ, дописни члан САНУ

КЊИГА ШЕЗДЕСЕТ ДЕВЕТА (2021), СВЕСКА 3

МАТИЦА СРПСКА

САДРЖАЈ

Студије и чланци

Др Јелена Н. Пилиповић, *Dea ex profundis. Божанско дејствовање у Еурипидовој трагедији* Херакле 567
Др Милош М. Јовановић, *Од антике до разоткривања заборава бивства* 587
Др Зоја С. Карановић, Кићена совра, ређена 609
Др Милица М. Спремић Кончар, *Повест о Трištану и Ижоти*: српска, белоруска и пољска гледишта 631
Др Милена П. Владић Јованов, *Значај маште у реализму*: *сукобљене поетике. Балзаков* Предговор људској комедији, Шагринска кожа, Чича Горио 651
Др Ђорђе М. Деспић, *О дитирамбу* Циганче *Војислава Илића* 667
Др Снежана М. Милосављевић Милић, *Лингвостилистички и наратолошки аспекти парафразе* 679
Др Александра М. Лазић-Гавриловић, *Милош Црњански: у потрази за тајном Албрехта Дирера. Индивидуално и фамилијарно несвесно као полазна основа за тумачење уметничког дела* . . . 691
Др Недељка В. Бјелановић, *Печални трубеник и spiritus rector: судбина збирке* Хроника моје вароши 703
Др Јелена Марићевић Балаћ, *Систем значења флоралног и фауналног света у* Сеобама *Милоша Црњанског* 721
Др Саша М. Радојчић, *Друга традиција: Симовићеве* Источнице . . 735
Мср Јован Л. Гавриловић, *Стварност и фикција у* Опису смрти *Давида Албахарија* 749
Др Радоје В. Шошкић, Повратак на почетак *Стива Тешића: Америка и посторвеловски друштвени поредак* 765

Прилози и грађа

Мср Ана Р. Радовић Фират, *Погледи и поезија: Ричард Беренгартен и Иван В. Лалић* 779

Оцене и прикази

Др Славица О. Гароња Радованац, *Капитален подухват у српској фолклористици* 791
Александра Д. Матић, *Над лирским усменим песништвом Крајине* . 798
Др Милка В. Николић, *Од језика српске поезије до српског поетског језика: (раз)откривање помоћу интегралностилистичког кључа* 807
Мср Јелена Милић, *О великим и малим фикционалним световима* . . 814
Др Милица В. Ћуковић, *Култура, анархија, модернизам: „тамо“ Милоша Црњанског* 819
Др Милица В. Ћуковић, *Модрозелено несмиришће Рада Драинца* . . 823
Др Снежана Милинковић, *Значајна италијанска студија о роману* Острво *Меше Селимовића* 829
Мср Милена Ж. Кулић, *Позоришни сусрети Јована Љуштановића* . . 832
Др Љиљана М. Бањанин, *Књижевност, култура, идентитет* . . . 834
Др Александра П. Стевановић, *Српски кôд и индијски пут светла* (*Пројекат Српско-индијске везе у култури кроз историју*) . . . 838
Др Јана М. Алексић, *Научне благодати текстолошке акрибије* . . . 842
Др Лидија Д. Делић, *Животиње кроз призму културе: о људској нарави и људским емоцијама* 846

In memoriam

Јулијана Вучо, Мила Самарџић, *Иван Клајн* (1937–2021) 849
Љиљана Пешикан-Љуштановић, *Нада Милошевић Ђорђевић (1934–2021). Радост стварања, лепота и достојанство живљења* . 853

Регистар 861

Упутство за припрему рукописа за штампу 893

Contents 899

у епилошком сегменту зборника, насловљеном *Додатак*, публикован је прегледни текст *Историјат смера за српски језик и књижевност и научна делатност у последњих пет година* Андрее Шупут, који читаоце упознаје са околностима настанка Универзитета „Етвеш Лоранд“, местима у којима се налазио (Нађсомбат – данашња Трнава, Будим, Пешта), управницима Катедре за славистику (Јожеф Ференц, Оскар Ашбот, Јанош Мелих, Иштван Књежа, Ласло Хадровић, Петер Кираљ, Иштван Њомаркаи, Предраг Степановић, Петар Милошевић, Александер Урком), лекторима који су од краја педесетих година XX века до друге деценије XXI века држали језичке, говорне и стилске вежбе (Стојан Вујичић, Милан Степанов, Димитрије Стефановић, Андреа Шупут), капиталним пројектима у изради (мађарско-српски речник, који ће имати 70 000 одредница), као и са научним резултатима (научним радовима и монографијама) Александера Уркома и Драгана Јаковљевића, објављеним у периоду од 2015. до 2019. године, чиме је предочена разграната делатност Одсека за словенску филологију Универзитета „Етвеш Лоранд“, како у области науке о језику, тако и у области науке о књижевности. Зборник *Милош Црњански. Романтични анархист 20. века* донео је нова и подстицајна тумачења готово целокупног стваралаштва Милоша Црњанског, као што је омогућио и да се у компонентама анархизма (као стваралачког а не рушилачког принципа), културе (као радосног постојања), али и тематско-мотивске и жанровске дисеминативне поетичке моћи (компонента „тамо“) препозна модернистичко својство опуса Милоша Црњанског, односно његов помичан, расут, за нове методолошке приступе отворен херменеутички и рецепцијски потенцијал.

Др Милица В. Ћуковић
Институт за књижевност и уметност
Краља Милана 2, 11 000 Београд, Република Србија
tiskicvet38@gmail.com

UDC 821.163.41.09 Drainac R.(049.32)

МОДРОЗЕЛЕНО НЕСМИРИШТЕ РАДА ДРАИНЦА

(Мирјана Бојанић Ћирковић. *Топлица у делу Рада Драинца*. Ниш: Филозофски факултет Универзитета у Нишу. Прокупље: Народна библиотека „Раде Драинац“, 2021, 215 стр.)

Настала као резултат истраживања спроведених у оквиру пројекта *Књижевна прошлост и садашњост на простору југоисточне Србије* (бр. О-19-18) Огранка САНУ у Нишу, научна монографија *Топлица у делу Рада Драинца* Мирјане Бојанић Ћирковић представља опсежно, методолошки кохерентно и иновативно разматрање модусâ репрезентације Топлице као тематске доминанте и симболичког топоса у целокупном стваралаштву Рада Драинца (1899, Трбуње–1943, Београд). Монографија *Топлица у делу Рада Драинца* састављена је од десет поглавља (*Топлица као тематски оквир Драинчевог стваралаштва, Топлица у поезији Рада Драинца, Топлица у Драинчевој прози, Топлица као место поетичког укрштаја путописа Григорија Божовића и Рада Драинца, Модри простори Рада Драинца и Милоша Црњанског, Ивановићев* Драинац*, Топлица Драинцу, Драинац о Топлици, Библиографија, Индекс*

појмова), уоквирених двама ненумерисаним и ненасловљеним, пролошким и епилошким поглављима (предговором на српском језику и резимеом на енглеском језику). Иако заснована на детаљном и свестраном познавању како опуса Рада Драинца, тако и научне (књижевноисторијске и књижевнотеоријске) литературе о овом аутору и иако настала на трагу запажања Светислава Мандића, Миливоја Марковића и Миодрага Шијаковића о Драинцу као „песнику завичајне туге“ и „добром песнику даха ове земље“, научна методологија монографије *Топлица у делу Рада Драинца* била би најприближнија опасци коју је поводом Драинца изнео Воја Красић – пишући о прекретничкој, превратничкој, за књижевну и културну историју Топлице пресудној појави Рада Драинца, Воја Красић је закључио „Дуго је историја припремала долазак Рада Драинца. Кад је стигао – после њега није више могло бити исто, морало је бити другачије, почело је ново да траје...“ Концепцијски промишљено, а методолошки бунтовн(ичк)о/превратничко/пресудно било би опредељење Мирјане Бојанић Ћирковић да топос Топлице не чита у регионалном кључу, већ да истраживачку пажњу усмери на испитивање семантике, симболике, поетике боја (пре свега плаве/модре и зелене), као конститутивних чинилаца изградње монолитног поетичког система завичајног несмиришта или завичаја као несмиришта Рада Драинца. Усек/цезура коју у приступу проучавању топоса/симбола Топлице у историји рецепције стваралаштва Рада Драинца доноси монографија *Топлица у делу Рада Драинца* може се одредити као амбигвитетно дуго припремано, а по увидима и закључцима самосвојно, оригинално, аутохтоно *трајање новог*.

Након предговора, у којем је ауторка изложила садржај монографије, уз опис метода, циљева и закључака спроведеног истраживања и поглавља *Топлица као тематски оквир Драинчевог стваралаштва*, у којем је указано на Топлицу као тематску окосницу Драинчевог опуса, те на историју рецепције и моделе тумачења топоса Топлице у делу Рада Драинца, у поглављу *Топлица у поезији Рада Драинца* сагледано је песништво Рада Драинца, кроз призму тумачења семантике и симболике модре и зелене боје. Описујући лук од *Модрог смеха* (1920), као збирке „песника пред путем“, до *Даха земље* (1940), као збирке „песника – повратника“, Мирјана Бојанић Ћирковић издвојила је Топлицу као *тачку* „на пола пута“, тачку одлазака, напуштања завичаја, отискивања у нове животне и поетичке просторе, али и тачку повратка, доласка, поновног освајања властитог смиришта, тј. као егземпларно улисовско не-место вечног тражења/иштења модрог бескраја и топлог *леба* (песничке слободе и аутентичне песничке речи). Тежиште истраживања топоса Топлице у поезији Рада Драинца остварено је помном анализом семантике и симболике боја, где су као доминантне издвојене – плава (поготово модра) и зелена боја. На трагу Гетеовог *Учења о бојама*, али и проучавања Лудвига Витгенштајна (*Опаске о бојама*), а посебно уз уважавање закључака Мишела Пастура (*Плава: историја једне боје*) о значају и значењима плаве боје у књижевности и култури (плава може симболизовати побуну, ток, пут, преображај), Мирјана Бојанић Ћирковић издвојила је спектар мотива у поезији Рада Драинца, у којима доминира плава и посебно модра боја – од модрог бескраја и модре небеске дубине, модрих вена и модре тишине, у којима модра представља колоритни корелатив сновидне, тајанствене, трагалачке поетичке компоненте, до упечатљивих примера модре (изворне, интуитивне) песничке речи, и фигуре песника, такође везане за модру боју (модра боја овде фигурира као елемент метапоетичке равни поезије Рада Драинца), модра боја симболичка је *подлога* Драинчевог (песничког) *сликања* Топлице. Док је у збирци песама *Модри смех*, у којој се, у варијацијама, јавља најмање осамнаест пута, модра боја везана за висине, даљине, дубине, али и сâм појам песме, дотле се у збирци *Улис* модра боја трансформише у „плаве вене друмова“ и модру боју небеске

дубине, да би се у *Даху земље* преобразила у мотив модрог пролећа. Занимљиво је и посве релевантно запажање Мирјане Бојанић Ћирковић о томе да је пролеће у поезији Рада Драинца по правилу модро, док је јесен (као и завичајни ветар и песникова душа) – зелена, као што се изразито суптилним и херменеутички плодотворним указује и ауторкино издвајање поступка градирања плаве боје у поезији Рада Драинца – преко ведре (стварности, телесне љубави и љубави према природи) до модре (боје песникове упитаности пред животним бескрајем и тајном над собом и у себи). Индивидуалнопоетички и егзистенцијални „пројекат“ постајања Радом Драинцем (преображај Радојка Јовановића у Рада Драинца) подразумева трагалачку, пркосно-мистичну, несмирену компоненту, чију је симболичну основу Мирјана Бојанић Ћирковић препознала у модрој дубини, модрој песничкој речи и модрини целокупног Драинчевог песничког програма. Посебна пажња, у поглављу *Топлица у поезији Рада Драинца*, посвећена је лиминалном мотиву, мотиву-спони природе и културе, сакралног и профаног, Бога и човека – мотиву (х)леба (анализираном у потпоглављу *Мотив хлеба у Драинчевој поезији*), у којем је предочено богато семантичко поље ове мотивске доминанте у поезији Рада Драинца (као мотив који спаја модро небо и црну земљу, нераскидиво везан за родно тло Топлице, позитивно конотиран, мотив хлеба семантички варира од симбола мира, слободе и доброте, чина/симболичког и(ли) аутопоетичког геста причешћа, преко метафоре светлости, или, пак, коре/тела/ране, односно семантичких подваријаната горког хлеба љубави и времена црног хлеба, све до метафизичке, исконске, религијске димензије *леба поезије* као поетичког идеала, односно симбола бескраја и пуноће песничког програма).

У поглављу *Топлица у Драинчевој прози* анализирани су *Наша љубав*, написана „једне јулске ноћи у Трбуњу, 1929“ и роман *Шпански зид*, као остварења која се како хронотопом, тако и системом симболике боја (са плавом и зеленом као доминантама) сврставају у корпус Драинчевих дела о Топлици. Мирјана Бојанић Ћирковић је запазила како у доживљају Топлице у делу *Наша љубав* доминира зелена боја, која би била „боја тихе радости“, док је родни брег приказан „зелен као мирно море код Митилене“, што упућује на закључак о Драинчевом посматрању Топлице „унутарњим оком“, али и о заступљености мотива антејске повезаности са родном земљом у прози Рада Драинца. Нескривеног аутобиографског подтекста, роман *Шпански зид* Драинчевом дискурсу модрозелене Топлице приближава се мотивом плавог бескраја и плаве промене (симбола пута и живота, односно пута-живота), али и аудитивним и олфакторним сензацијама – „музиком јужног пролећа“, мирисима и модром бојом топличког пролећа, чијим је увиђањем, издвајањем и тумачењем, у овом сегменту монографије *Топлица у делу Рада Драинца*, указано на стабилан, постојан, кохерентан симболички и поетички систем стваралаштва Рада Драинца.

Поглавље *Топлица као место поетичког укрштаја путописа Григорија Божовића и Рада Драинца* посвећено је анализи путописâ о Топлици двојице писаца савременика, пријатеља, бунтовника, несмирника, чудних литерарних подвижника. Поредећи форму, стил, приповедне технике, фокализацију, хронотоп, јунаке и тематско-мотивски комплекс путописа Григорија Божовића и Рада Драинца, Мирјана Бојанић Ћирковић издвојила је сродност у избору специфичног типа књижевних јунака (оба путописца пажњу посвећују „малом“ човеку из народа, којег подвргавају поступку снажне индивидуализације – „мали човек епске ширине“), у мимези усменог причања (својственој „народном реализму“ Григорија Божовића), односно утиску стварања „на лицу места“ (карактеристичном за поетику путописа Рада Драинца), али и у издвајању историјских догађаја битних за топлички крај, као и у приказивању појединаца (војвода и ратника), хероја топличког устанка – Косте Пећанца, Косте Војиновића Косовца и др. (паралелно са њима, портретишу се и

упечатљиви људи из народа, попут доктора Зарића, кафеџије Ђукића, Мије обућара и Галета кочијаша), при чему, поред културноисторијских реминисценција и дескрипције бујне природе живописног топличког краја, у путописима обојице аутора као изузетно значајна и функционална издваја се и компонента друштвеног ангажмана. Компаративном методом самеривши, на плану тематско-мотивских и формално-стилских карактеристика, путописе Григорија Божовића објављене у *Политици* двадесетих и тридесетих година XX века (обједињених у књизи *Црте и резе*, 1928) са путописима Рада Драинца, објављиваним, у истом периоду, у *Самоуправи, Београдским новостима, Речи, Времену* и *Правди* (а приређеним у шестом тому сабраних дела Рада Драинца, насловљеном *Путујем, путујем*, 1999), ауторка монографије *Топлица у делу Рада Драинца* запазила је како у приказу Топлице у опусу Григорија Божовића доминира метонимија *суре шајкаче* (путописи *Капетан Вукоје, Сура капа, Шајкача и ћулав*), као обележје етнопсихолошке особености становништва топличког краја, али и његових карактерних одлика (достојанства, снаге и пркоса), док Драинац, који и у путописима о Топлици *пева*, бунтовну Топлицу путопише посредством плаве боје – у путопису *Железница кроз Топлицу* (1925) топличко небо путописца подсећа на „француски југ око Арла и Тараскона", тј. на плаве венце планина који окружују ову француску покрајину, док тамнокрвави и тамномодри обриси граничне линије Топлице и Косова симболизују крваву, модру, бурну, устаничку прошлост ове покрајине, односно њену модрозелену, вијугаву, кривудаву (обликом аналогну жуђеној железничкој прузи, која ће топличком крају донети економски просперитет) будућност, чиме се оба путописца из домена фактографије удаљавају до топличког хронотопа као елемента симболичке димензије, унутрашњим оком опаженог и исприповеданог.

Имајући у виду важност семантике и симболике боја у авангардној књижевној и ликовној уметности, као изузетно значајно и за даља испитивања методолошки продуктивно указује се поглавље *Модри простори Рада Драинца и Милоша Црњанског* монографије *Топлица у делу Рада Драинца*. Упркос разилажењу у поимању функције књижевности и разматрању појединих друштвено-политичких питања између Милоша Црњанског и Рада Драинца, Мирјана Бојанић Ћирковић уочила је и анализирала поетичке укрштаје у путописима ових аутора, заступника персоналних интерпретација експресионизма у српској књижевности. Разматрајући мотив (топос и симбол) модрог у путописима Милоша Црњанског и Рада Драинца, у контексту просторних релација, учесталости и проређености, распореда и расподела, ауторка монографије *Топлица у делу Рада Драинца* издвојила је и мотивска чворишта поетичког укрштаја путописâ Милоша Црњанског и Рада Драинца, оличена у модром даху, модром путу, модрини лика/симбола Богородице, модрим звездама, модрим шумама, модром небу, модрој нирвани, све до модрог као привилеговане боје завичаја, да би закључила како је модра боја код обојице путописаца симбол вечног, непролазног, бескрајног, безмерног, тајанственог, неизрецивог, док је љубичаста боја, такође заступљена (додуше, у мањој мери) у овим путописима, симбол пролазности, па би Богородица, „одевена у љубичасто и модро", прерасла у симбол амбиваленције живота као „пролазног у вечном". Боја аксиолошке вертикале (позитивно конотираних, *изнад* простора), неретко везана за апстрактне именице (небо/небеса, љубав, смех) или реалне просторе (град, храм, куполе), модра боја, као и модри осети и модри простори путописа Милоша Црњанског и Рада Драинца елементи су књижевног поступка интимног читања простора, али и метафоре и симболи стања, мисли и доживљаја људског бића и људске егзистенције.

Поглавље *Ивановићев* Драинац, са потпоглављима *Раде Драинац – од инспирације до симбола*, *Есејизирани Драинац* и *Романсирани Драинац*, представља тумачење (књижевног) лика и симбола Рада Драинца у целокупном књижевноуметничком

и књижевно-научном опусу Ивана Ивановића. Анализирајући Ивановићева есејистичка, књижевнокритичка и романескна остварења у којима је Раде Драинац главни јунак, али и парадигма једног обрасца друштвеног деловања, Мирјана Бојанић Ћирковић издвојила је тематску окосницу (уједно и спону између књижевноуметничких текстова Рада Драинца и Ивана Ивановића) написа Ивана Ивановића о Раду Драинцу, коју је препознала у мотиву бунта, као кључном (по)етичком и егзистенцијалном начелу двојице српских писаца. Повезујући мотив побуне са профилом личности Радојка Јовановића, са елементима породичне историје (Јовановићи се, након освете једног члана породице убиством турског суваније, исељавају из Драиновића), али и историјским приликама у топличком крају (пре свега са Топличким устанком из 1917. године), односно са Драинчевом аутопоетичком изјавом о себи као „најнападанијем писцу у српској књижевности", Иван Ивановић, који ће оставити сведочанство о властитом избору идентичне, драинчевске позиције („Свесно сам изабрао позицију да после Драинца будем најнападанији српски писац."), огласиће се, у есејима о Раду Драинцу, као емпатични читалац који „дели књижевну и друштвену судбину свог јунака". Читалачка улога Ивана Ивановића у поступку есејизације лика и дела Рада Драинца, односно позиција приповедача и начин карактеризације Рада Драинца у Ивановићевом роману *Црни дани Раке Драинца*, довели су ауторку монографије *Топлица у делу Рада Драинца* до закључака о низу аналогија „на фону стваралачке природе, поетике, идеја, 'пројеката', филозофије живота" између Рада Драинца и Ивана Ивановића, при чему је фундаментална одлика уметничког израза Рада Драинца, „детета рата" и аутора који је увек био „сам против свих", садржана у бунтовништву, заједничкој карактеристици књижевног и друшптвеног ангажмана Рада Драинца и Ивана Ивановића, али и обележја иманентног историји, култури, уметности и природи Топлице.

Поглавље *Топлица Драинцу* исцрпни је (п)опис културних манифестација, научних скупова и књижевних награда којима се чува спомен на Рада Драинца, као релевантне, превратничке и пресудне литерарне фигуре топличког краја. На овом месту, поред Драинчеве бисте у подножју Хисара (постављене 1953. године), спомен-кућа Рада Драинца и спомен-собе „Драинац", те поступка именовања више установа културе у Топлици по овом писцу (Народна библиотека „Раде Драинац" у Прокупљу, Народна библиотека „Рака Драинац" у Блацу, Културни центар „Драинац" у Блацу), неопходно је поменути престижну књижевну награду „Драинац" за најбољу збирку песама, али и награду за најбољу књигу писца из Топлице и повељу „Драинац", односно литерарне и ликовне конкурсе на тему Драинчевог стваралаштва, драматизације и позоришне изведбе Драинчевих дела, док посебно место припада културној манифестацији (и истоименим зборницима) *Блаце Драинцу.* Значајан сегмент поглавља *Топлица Драинцу* посвећен је приказу зборника научних радова *Књижевно дело Рада Драинца – ново читање* (2020), који су објавили Огранак САНУ у Нишу, Филозофски факултет Универзитета у Нишу и Народна библиотека „Раде Драинац" у Прокупљу, а који је приредио проф. др Горан Максимовић. За овај зборник научних радова о Раду Драинцу, први у српској науци о књижевности посвећен овом аутору, о Драинчевој поезији, прози, путописима, позоришним критикама, као и о преводу поезије Рада Драинца на француски језик писали су Јован Делић, Горан Максимовић, Снежана Милосављевић Милић, Бојана Стојановић Пантовић, Душан Живковић, Светлана Рајичић Перић, Ђорђе Ђурђевић, Јелена Младеновић, Часлав Николић, Владимир Перић, Аница Радосављевић, Милена Кулић, Борис Лазић и Мирјана Бојанић Ћирковић, чија је студија *Топлица у делу Рада Драинца* представљала наговештај далекосежнијег, обухватнијег, обимнијег, монографског проучавања дате проблематике.

Поглавље *Драинац о Топлици*, са потпоглављима *Топлица у стиховима Рада Драинца*, *Топлица у прози Рада Драинца*, *Драинац о Блацу*, *Драинац о Прокупљу* и *Драинац о Куршумлији*, састављено од сегмената песничког, прозног, путописног, дневничко-мемоарског и епистоларног стваралаштва Рада Драинца у којем је заступљена *модрезелена* Топлица, драгоцен је каталог топличког тематско-мотивског корпуса Драинчевог дела, значајан како на нивоу прегледности монографије и једноставнијег проналажења сегмената литерарних остварења Рада Драинца цитираних у монографији *Топлица у делу Рада Драинца*, тако и као подстрек/путоказ за нова читања и проучавања бунтовне, несмирене, Драинчеве Топлице.

Монографију *Топлица у делу Рада Драинца* затварају обимна, прегледна *Библиографија* (састављена од *Извора* и *Цитиране литературе*), *Индекс појмова* и коначно резиме на енглеском језику, којим се, на симболичком плану, још једном потврђује надилажење регионалне визуре читања књижевног опуса Рада Драинца, односно којим се и на језичком плану, доспева до универзалне песничке, драинчевске, модрозелене завичајности.

Монографија *Топлица у делу Рада Драинца* Мирјане Бојанић Ћирковић, као Драинцу и Топлици књига дубоке оданости и горљиве (несмирене, вреле, трагалачке) научне посвећености, поступком издвајања и анализе семантике, симболике, поетике боја (пре свега плаве/модре и зелене), допринела је битно новом, другачијем тумачењу песничког, прозног, путописног, дневничко-мемоарског и епистоларног опуса Рада Драинца, као што је, уједно, расветлила поетичке укрштаје стваралаштва Рада Драинца како са писцима савременицима (Григоријем Божовићем и Милошем Црњанским), тако и са писцем, проучаваоцем и великим познаваоцем лика и дела Рада Драинца (Иваном Ивановићем). Завичајна „тачка“ Рада Драинца, симболички топос Топлице, као тематско тежиште монографије *Топлица у делу Рада Драинца*, омогућио је да се у жанровски и стилски хетерогеном опусу Рада Драинца открије јединствена, „модра“ завичајна нит, односно да се уочи како је, упркос томе што је док пева о универзалној љубави Драинац, по Константиновићу, био „сав шарен као папагај“, у песничкој и прозној обради топоса Топлице овај аутор био „колоритно и мисаоно монолитно дубок.“ Методолошка конзистентност, дубина и иновативност увидâ Мирјане Бојанић Ћирковић, остварени у монографији *Топлица у делу Рада Драинца*, представљају прекретничко, бунтовно, несмирено, књижевноисторијски дуго припремано, а на промишљен начин остварено *трајање новог* у тумачењу целокупног стваралаштва Рада Драинца, преломљеног кроз колоритно компактну (модрозелену) *тачку* завичајног несмиришта.

Др Милица В. Ђуковић
Институт за књижевност и уметност
Краља Милана 2, 11 000 Београд, Република Србија
tiskicvet38@gmail.com

Зборник Матице српске за књижевност и језик излази годишње трипут,
у три свеске, које чине једну књигу.

Редакција 3. св. LXIX књиге Зборника Матице српске за књижевност и језик
закључена је 5. новембра 2021. године.

Штампање завршено децембра 2021.

Издаје Матица српска, Нови Сад

www.maticasrpska.org.rs
e-mail: zmskj@maticasrpska.org.rs

За издавача:
Проф. др Драган Станић
председник Матице српске

Стручни сарадник: *мср Милена Кулић*

Секретар Уредништва: *др Исидора Бјелаковић*

Лектор и коректор: *др Маја Стокин*

Технички уредник: *Вукица Туцаков*

Слова за корице израдио: *Драган Вишекруна*

Тираж: 500

Компјутерски слог: Владимир Ватић, ГРАФИТ, Петроварадин

Штампање Зборника Матице српске за књижевност и језик помогло је
Министарство културе и информисања Републике Србије
Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије

Штампа: Сајнос, Нови Сад

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

80+82(082)

ЗБОРНИК Матице српске за књижевност и језик /
главни и одговорни уредник Јован Делић. – 1953, књ. 1– .
– Нови Сад : Матица српска, 1954– . – 24 cm

Три пута годишње.

ISSN 0543-1220

COBISS.SR-ID 9627138